

ŽIVOTNÍ STYL RODIN

SONDA DO ŽIVOTA ČESKÝCH A RUMUNSKÝCH RODIN

ÚVOD

Každý člověk má osobní zkušenost s tématem RODINA. Z pohledu vnějšího pozorovatele lze vnímat dva protiklady: rodina je nejčastěji zmiňována jako životní priorita, i jako instituce, která prochází krizí, způsobenou rozpadem rodin a poklesem zájmu nové rodiny zakládat. Ti, kteří se pro rodinný život rozhodli, čelí celé řadě tlaků způsobených nezájmem společnosti o potřeby rodiny. Na druhé straně jsou šťastlivci, kterým se rodinný život daří a kteří proto nepotřebují o „samozřejmosti, jakou je rodina“, hovořit.

Proč jsme se rozhodli pro srovnávací sondu mezi českými a rumunskými rodinami? Důvodů je více – hovoří se o hodnotě rodiny, ale hodnoty se nepojmenovávají. Samotní rodiče někdy nevědí, v čem je jejich role nezastupitelná, a snadno podléhají názoru, že pro děti je „vzdělávání v dětském kolektivu“ přinejmenším stejně tak důležité jako výchova v rodině. Děti a mladí lidé v šetřeních v drtivé většině uvádějí, že je pro ně velmi důležité žít v dobré rodině, ale vytvoření vlastní dobré rodiny do svých plánů zařazují velice váhavě. Z dalších zjištění vyplývá, že ideál rodiny jako místa pro naplňování vlastních potřeb – mít čas na odpočinek a vlastní koníčky – je téměř neslučitelný s výchovnou péčí a domácí prací. Každodenní povinnosti nejsou vnímány jako příležitost k osobnímu růstu a jsou považovány za břemeno. Sociologové hovoří o tom, že se stářím dětí klesá jejich zájem o „sociální hodnoty“, tedy o takové jednání, které umožňuje dobré soužití mezi lidmi, a narůstá zájem o vnější hodnoty (konzum, slávu). Změnu preferencí mladých lze očekávat především od změny příkladu, který dávají rodiče, od posílení přenosu kulturních vzorců chování.

Cílem naší práce proto bylo dát prostor pro pojmenování všeho, co se může DÍT V RODINĚ. Nechtěli jsme nabídnout výčet aktivit, a tak posilovat nežádoucí „výkonnostní princip“ v prostředí, kde se mají prohlubovat vztahy. Vycházíme ale i z toho, že se vztah vyjadřuje vyřčeným slovem, které se neobejde bez činu. Nelze vychovávat a přitom spolu netrávit čas, nepracovat, neradovat se. Rozhodující je slovo „spolu“. Čím více je dobrovolně zvolených společných chvil, tím více lze očekávat, že při nich děti zažijí od vlastních rodičů ujištění o jejich šťastné životní volbě, která je hodna následování. Srovnání se situací rumunských rodin potvrzuje, že žádoucí kvalita rodinného života není závislá v první řadě na materiálním zázemí, ale na odvaze rodičů využít všech příležitostí k budování „MY“ rodiny.

O SONDĚ

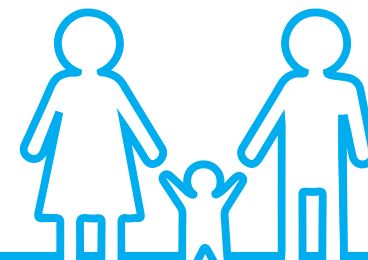
Srovnávací sondy se zúčastnilo 23 českých rodin a 24 rumunských. Dotazník obsahoval 26 otázek společných pro obě země, rumunská verze navíc obsahovala čtyři otázky týkající se rodinné politiky, které rumunská strana využije pro svou potřebu.

Zatímco české rodiny byly početnější, průměrný počet členů rodiny byl 6, průměrný počet dětí na rodinu 3,9, téměř polovinu rumunských rodin tvořily rodiny tříčlenné, necelou čtvrtinu tvořily rodiny s počtem členů pět a více (oproti české sondě byly dotazovány také seniorské páry).

Třetina českých respondentů byla z města nad 100 tis. obyvatel, třetina z obcí do 10 tis., rumunští respondenti byli ze 2/3 z města nad 100 tis. obyvatel, čtvrtina z obcí do 10 tis. obyvatel.

Cílem sondy nebyl kvantitativní výzkum, ale kvalitativní vhled do životního stylu a priorit dnešních rodin.

Po zpracování byly odpovědi na otázky rozděleny do pěti kapitol dle tematického zaměření.

RODINY A ČAS

SPOLEČNÝ ČAS RODINY

„NEMÁM ČAS“
„NESTÍHÁM“
„DOMA SE POTKÁVÁME AŽ VEČER“

JAK ČASTO TYTO VĚTY VYSLOVUJEME NEBO JE SLYŠÍME OD ZNÁMÝCH, PŘÍBUZ- NÝCH, KOLEGŮ...?

Životní tempo nabralo za posledních 20 let velké obrátky. Čas se stal nedostatkovým zbožím, které se ovšem nedá nikde dokoupit. Čas je ale jistě jednou z významných hodnot našeho života, o kterou je třeba pečovat, které je potřeba si vážit, protože se nikdy nevrátí. Obzvláště to platí o čase věnovanému svým nejbližším, své rodině.

JE NEDOSTATEK ČASU PROBLÉMEM JEN U NÁS, NEBO I V RUMUNSKU?

V naší sondě do života křesťanských rodin jsme pátrali po aktivitách, které všichni členové rodiny dělají společně, co je pro ně důležité, čeho se neradi vzdávají.

Z anket vylynuly rozdíly mezi rodinami s malými dětmi a dětmi staršího věku (14+), kdy společně trávený čas ovlivňují v běžném pracovním týdnu různé koníčky, kroužky, aktivity ve společenstvích či pobyt dětí na internátu či kolejších apod. Potěšující bylo ale zjištění, že důležitým momentem je společné jídlo v rodině, v pracovní dny zejména snídaně a večeře, o víkendech i obědy, navíc se na přípravě jídla o víkendech podílí více členů společně. K další společné aktivitě v rodině patří modlitba, zejména večerní a před jídlem, která má různé formy, zejména s ohledem na věk dětí (prosby a díky vlastními slovy, „klasické“ modlitby, zpěv, výjimečně čtení z Bible). Povídání si, sdílení zážitků, rozhovory patří také k častým aktivitám, na které si zkoumané rodiny často udělají čas a které považují za důležité. Další společné aktivity

se liší v závislosti na věku dětí, u menších dětí jde o společné hry, děláni úkolů, dívání se na filmy, čtení, u starších dětí například společné domácí práce, práce na zahradě. O víkendech se ke společným aktivitám přidává společná návštěva kostela, sboru, výlety, návštěvy, oslavy, sportovní aktivity, kulturní akce.

Také rumunské rodiny tráví čas společně prostřednictvím domácích činností – práce doma a kolem domu, společná návštěva kostela, modlitba a společná příprava jídla, i když často jen v neděli, oproti rodinám českým, kterým se daří být u více společných jídel. Povídání si, sdílení zážitků patří také mezi aktivity, které rumunské rodiny považují za důležité, stejně jako společné procházky či výlety do přírody. Oproti českým rodinám tráví rumunské rodiny častěji společný čas nakupováním.

Důležitou roli v trávení společného času hraje to, zda je rodina součástí nějakého společenství, v našem zkoumaném vzorku rodin jde zejména o aktivity v církvi, kdy se celé rodiny podílejí na přípravě různých programů pro společenství, zpívají v chrámovém sboru nebo pomáhají při opravách fary apod. Tyto rodiny společně tráví i volný čas – výlety, oslavy apod. a jezdí spolu na dovolenou.

Vzhledem k průměrnému počtu 3,9 dítěte na rodinu v naší sondě lze ale usuzovat, že rodiny volí sportovní aktivity bez velké finanční náročnosti, často zmiňované jsou cyklovýlety. Naopak se rodiny často věnují návštěvám příbuzných či známých.

Rodiny v naší sondě upřednostňují trávit čas společně, ať už formou zábavnou nebo také společnou prací. Návštěvy příbuzných a známých jsou častější než v běžné populaci, což vypovídá o tom, že vztahy a přátelství jsou ceněnými hodnotami a vyplatí se do nich investovat čas. Společné jídlo a také společná modlitba jsou pro rodiny důležité, chtějí by takto ale trávit více společného času. Čas trávený společně nemusí vždy znamenat jen zábavu a konkrétní činnost, v oslovených rodinách považují za důležité investovat čas do sdílení zážitků a rozhovorů.

Více času rumunských rodin tráveného společným nakupováním může být výsledkem určitého „pomalejšího“ vývoje, české rodiny mají možná tuto formu zábavy za sebou nebo jí nepřikládají význam a nepovažují za plnohodnotně trávený společný čas.

RODINY A ČAS

RODINA A DOVOLENÁ

Dovolená neslouží pouze k odpočinku a k regeneraci sil. V rodině je společně strávený čas rodičů a dětí klíčový pro budování pevných, důvěrných vztahů a posilování jejich sounáležitosti. Podle psychologů je přínosné, že se dítě setkává s rodičem v různých nevšedních situacích a má možnost vidět, jak je dospělý řeší, na druhé straně i rodič má možnost více poznat své dítě, uvědomovat si jeho silné a slabé stránky, se kterými může dále při výchově pracovat.

České rodiny z naší sondy jezdí v průměru 2× ročně na společnou dovolenou – v zimě jsou to nejčastěji hory, v létě tráví dovolenou buď v tuzemsku, kde se věnují turistice, cykloturistice, návštěvám hradů a zámků, odpočinku na chatách či chalupách, nebo v zahraničí, většinou u moře. V případě dovolené u moře je často zmínka o nutnosti dostatečných financí v daném roce. Vícečetné rodiny (4 a více dětí) jezdí na dovolenou alespoň

jedenkrát za rok a většinou v tuzemsku. Rodiče vyjadřovali radost z toho, že i dospívající a téměř dospělé děti jezdí rády na společnou dovolenou. O společné dovolené rozhodují nejčastěji rodiče, případně jsou do rozhodování zapojeny i větší děti.

V rumunských rodinách hraje velkou roli finanční situace, většina rodin jezdí na dovolenou jen 1× ročně, ale některé i vícekrát (až 4×), některé rodiny ovšem nejezdí vůbec, a to kvůli nedostatku financí nebo času. Rumunští respondenti častěji odpovídali, že o dovolené rozhoduje zejména matka.

Od 1. 7. 2015 platí v Rumunsku nový zákon, který stanovuje, že zaměstnanci obdrží poukázky na dovolenou (cca 1400 eur ročně), které mohou být použity pouze v rumunském cestovním ruchu. Cílem je podpořit rodiny a pomoci jim vyjet alespoň na jednu společnou dovolenou.

DĚTI A PRÁZDNINY

Letní měsíce patří u dětí jistě k nejoblíbenějším, protože si oddechnou od školních povinností a mohou trávit čas oblíbenými aktivitami. Podle průzkumů jsou jednoznačně nejoblíbenější mezi dětmi společné rodinné dovolené, ale ve skutečnosti tak tráví hlavní část letních prázdnin jen 20 % dětí. Oblíbené jsou mezi dětmi také letní tábory, ale hlavní část prázdnin tam tráví pouze cca 16 % dětí.

V naší sondě patří mimo společné rodinné dovolené k nejčastějším pravidelným aktivitám dětí o prázdninách jednoznačně pobyt na táborech, případně příměstských táborech a pobyt u prarodičů. Vzhledem k tomu, že v rodinách našich

respondentů byly téměř ve většině i děti mladší 15 let, je celkem přirozené, že tráví prázdniny u prarodičů nebo v domácím prostředí. Děti, které mají více než 15 let, tráví část prázdnin na brigádách. Současně jsou to také děti z vícečetných rodin, kde nedostávají pravidelně kapesné, brigáda je tedy pro ně zdrojem financí pro vlastní potřeby a zábavu.

Rumunské děti tráví také nejčastěji prázdniny na táborech a také dobrovolnictvím. Pak následuje pobyt na venkově u prarodičů a čas se spolužáky, čas s rodiči na dovolené, výlety, sportovní aktivity či různé dílny (keramika apod.).

Rodiny považují rodinnou dovolenou za důležitou, snaží se ji organizovat tak, aby byli všichni členové spokojeni. Čeští rodiče považují za velmi důležité a potěšující, že se dovolené účastní i nejstarší děti v rodině. Finance sice hrají roli v rozhodování o místě a způsobu trávení dovolené, ale alespoň jednou za rok jezdí rodina na společnou dovolenou, výjimečně ji tráví pouze doma u vlastního bazénu a na zahradě. To platí i pro vícečetné rodiny. Děti z naší sondy tráví nejčastěji prázdniny na táborech nebo u prarodičů – v závislosti na věku dětí.

MANAGEMENT RODINNÉHO ŽIVOTA

DOMÁCÍ POVINNOSTI

Žena má vařit a uklízet, muž zase živit rodinu, míní většina Čechů. Vyplývá to z výsledků průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM). Péče o děti by pak měla ležet stejnou měrou na ženách i mužích. Názory na rozdělení rolí v rodině podle pohlaví se podle CVVM v České republice za posledních 14 let v podstatě nezměnily.

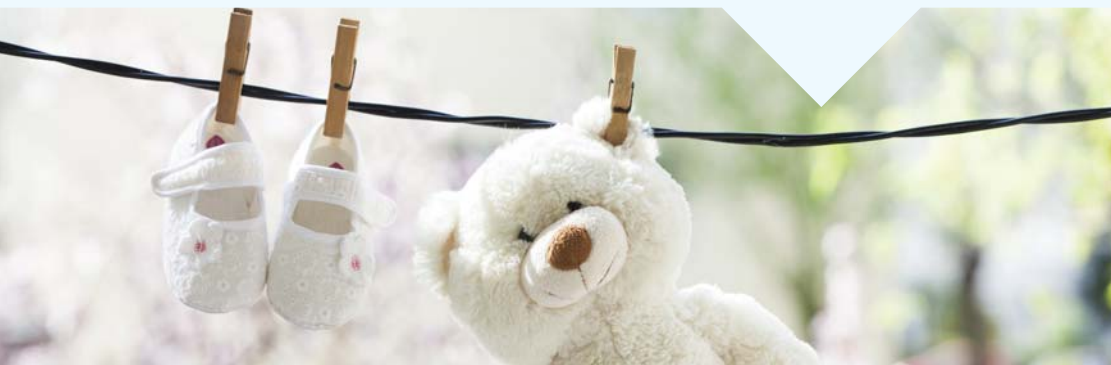
Tomu odpovídá i dělba práce v českých a rumunských rodinách naší sondy. O vaření a úklid se stará z větší části žena.

Otcové rodin se ale již častěji zapojují do přípravy jídel a obstarávání „velkých“ nákupů. Jejich doménu jsou dále opravy v domácnosti, péče o auto a zahradu a také rozvoz dětí do školy, případně kroužků. Poměrně častou odpovědí bylo, že dle potřeby se na domácích pracích podílí ten, kdo zrovna více může.

Rumunští respondenti uváděli odpověď, že úlohou otce je „chránit matku a převzít její povinnosti, když je potřeba“.

Rozdíl mezi českými a rumunskými rodinami je v zapojení dětí do domácích prací a povinností. České děti jsou nejčastěji zapojovány do přípravy jídel, mají na starost vynášení a třídění odpadků, luxování a umývání nádobí či vyklízení myčky, případně pomoc s prádlem, samozřejmě je úklid svého pokojíčku. Do pomoci v domácnosti jsou zapojovány i nejmenší děti s úkoly přiměřenými jejich věku. Jen výjimečně je pomoc v domácnosti finančně ohodnocena.

Rumunské děti se také zapojují do domácích prací podobného charakteru podobně jako české, ale velmi často zaznívaly odpovědi, že děti se zapojují zřídka, že jejich prioritou je škola a učení.

Rozdíl v četnosti zapojení dětí do domácích povinností může být způsoben odlišnou velikostí rodiny. Zatímco české rodiny v sondě měly průměrně 3,9 dítěte na rodinu, rumunské rodiny měly nejčastěji jedno, maximálně dvě děti. V menších rodinách je jistě četnost a potřeba úklidu a dalších domácích povinností nižší a rodiče „nezatěžují“ děti úklidem pravidelně a často. Z dotazníků vyplynulo, že rodiče se až bojí děti více zatěžovat domácími povinnostmi.

Dalším faktorem rozdílného zapojení dětí v rodině je fakt, že rumunské rodiny častěji sdílejí domácnost s prarodiči, kteří zastupují jak rodiče, tak děti při výkonu domácích prací, protože „mají více času“.

PLÁNOVÁNÍ

Plánování a harmonizace aktivit a činností všech členů rodiny se v dnešní době zdá být nezbytnou součástí hladkého průběhu dne či týdne. Existuje spousta možností, jak zaznamenávat a koordinovat denní program – od obyčejných či rodinných kalendářů, „lístečků na ledničce“, přes sofistikovanější metody s využitím programů v PC nebo telefonech.

Nejběžnější metodou plánování v českých rodinách je prostá ústní komunikace členů rodiny – pravidelné aktivity si členové rodiny pamatují, o výjimečných se informují při večerní přípravě na následující den nebo využívají zapisování do

kalendářů. Telefonické komunikace se využívá k řešení akutních situací či operativní domluvě změny plánu. I u vícečetných rodin je překvapivě nejběžnějším prostředkem plánování a koordinace vzájemná domluva, komunikace členů rodiny.

„Žijeme bohužel v bouřlivých časech a málokdy máme klid, abychom mohli komunikovat.“ Takto často odpovídaly rumunské rodiny na otázku ohledně plánování. Nejčastěji probírají své plány a harmonogramy společně u jídla, buď večer, nebo ráno dle situace. Při rozhodování a plánování má často hlavní slovo matka.

Zdá se, že opět hraje roli velikost rodiny, české rodiny uváděly kromě vzájemné ústní domluvy také jiné typy komunikace a informování se o harmonogramu aktivit, rumunské rodiny vzhledem k menší velikosti rodiny řeší častěji vše ústně, k čemuž využívají zejména společného času u jídla.

MANAGEMENT RODINNÉHO ŽIVOTA

RODINA A FINANCE

Finanční a rozpočtové otázky jsou jedním z důležitých faktorů rodinného života. Jejich úspěšné řešení je totiž podmínkou určitého klidu a spokojenosti – je-li rodinný rozpočet vyvážený, mohou se rodiče lépe soustředit na jiné oblasti rodinného života a nejsou neustále ve stresu, který by se pak odrážel i na vztazích a chování vůči sobě i dětem. Uživít rodinu s dětmi je náročný úkol, zejména v situaci, kdy jeden z rodičů pečuje o děti a není výdělečně činný. Mít děti vlastně znamená do jisté míry ustoupit z materiálních nároků na životní standard a soustředit se na věci, které jsou náhle důležitější.

České rodiny z našeho výzkumu s dětmi finanční a rozpočtové otázky probírají, odpovídají na dětské otázky a nabízejí vysvětlení úměrné věku. S malými dětmi rodiče probírají ceny základních potravin a oblíbených sladkostí, ke slovu přicházejí pokladničky a první dovednosti jak peníze rozdělit, neutratit všechno najednou a nechat si něco na později. Stejně jako to dělají máma s tátou. Starší děti jsou už často zasvěceny do celého rozpočtu, což se vyplácí zejména v okamžiku, kdy zatouží po pořízení nějaké nákladné věci – např. počítače nebo nového kola.

Děti lze samozřejmě zasvětit do rozpočtu různým způsobem: rodiče vysvětlují dětem nereálnost některých přání, někteří s dětmi probírají priority nejen rozpočtové, ale i životní. Jinde jsou děti (také v závislosti na věku) přibírány jako partneři do diskuse o tom, do čeho chce rodina investovat nebo jak určité složité otázky společně vyřešit.

Ve výpovědích našich rodin se objevily i opačné zkušenosti – tedy, že děti nejsou do finančních záležitostí rodiny zasvěcovány. Částečně to může být způsobeno nízkým věkem dětí, určitou roli jistě bude hrát také generační přenos – pokud rodiče sami nemají zkušenost, že by se s nimi v jejich dětství rodiče o financích bavili, představuje to pro ně v rodičovské roli novou, obtížnou zkušenost.

Mezi rumunskými rodinami je situace poněkud odlišná. Pouze asi jedna třetina rodičů zapojuje svoje děti do rozhodování o podobě rodinného rozpočtu. Ze strany církve by rodiče uvítali větší aktivitu v oblasti finančního vzdělávání. Třetina rodičů diskutuje s dětmi o nakupování, daních, fakturách či investicích.

KAPESNÉ A PENÍZE ZA PRÁCI V DOMÁCNOSTI

Podle průzkumů pouze osm procent dětí nedostává kapesné. To znamená, že většina dětí má své peníze a musí s nimi hospodařit. Jenomže ve více než 40 procentech případů to vypadá tak, že kapesné se vyplácí, když děti potřebují nebo když na to rodiče mají. A to je podle odborníků spíše finanční anarchie, kterou nelze nazvat výchovou ke správnému přístupu k penězům. Platit dětem za pomoc v domácnosti není podle odborníků výchovné.

V naší sondě v českých rodinách dostává kapesné zhruba polovina dětí, v některých případech včetně dětí předškolního věku (např. 10 Kč/týden), ve vícečetných rodinách (v našem případě

6 a více dětí) dostávají kapesné jen nejstarší děti dojíždějící do školy nebo nedostává nikdo s poukazem na to, že starší děti (16+) si na osobní potřeby vydělávají na brigádách. Nejvyšší částka, kterou děti dostávají, je 500 Kč/měsíc. Za pomoc v domácnosti dětem nikdo z rodičů neplatí, pouze v případech, že jde o práci nad rámec jejich daných povinností.

V Rumunsku pobírají rodiče plošně přídatky na děti do 18 let, jde o částku 20 Euro na dítě. Rodiny v naší sondě tento příspěvek používají nejčastěji na výdaje pro domácnost, někteří je poskytují dětem jako kapesné.

Při vyplácení kapesného hraje roli věk dětí a finanční situace rodiny. V českých rodinách dostávají kapesné často i předškolní děti, aby se skrze kapesné naučily hospodařit, což svědčí o „vyspělosti“ rodičů, kteří jsou si vědomi důležitosti finanční gramotnosti. Téměř žádní rodiče neplatí dětem za práci v domácnosti, což je podle odborníků správné. V rumunských rodinách nejsou finanční záležitosti a kapesné až tak důležitým předmětem rodinných diskusí, možná proto, že rodičům chybí podpora v jejich finančním vzdělávání.

RODINA, VZTAHY A HODNOTY

HODNOTY

Hodnoty nám pomáhají orientovat se ve světě, rozhodovat se. Každý člověk má určité hodnoty, které uznává a které jsou normami jeho chování. Hodnotová základna vzniká v rodině – ať se jedná o vztah k ní a dalšímu sociálnímu okolí, postoje k životu i očekávání od něj, ke způsobům trávení volného času apod. Hodnoty, které ve společnosti

převáží, ovlivňují celospolečenský život a orientaci země.

V naší sondě jsme se ptali, jaké hodnoty chtějí rodiče svým dětem předat a také co považují za nejdůležitější pro štěstí jejich rodiny.

NEJČASTĚJŠÍ ODPOVĚDI NA PRVNÍ OTÁZKU V ČESKÝCH RODINÁCH BYLY NÁSLEDUJÍCÍ:

- ▶ víra
- ▶ slušnost, zodpovědnost, spolehlivost, poctivost
- ▶ ochota pomáhat, tolerance, úcta k ostatním, spravedlnost, velkorysost
- ▶ sebedůvěra, zdravé sebevědomí, radost ze života, mít rád sám sebe, nevzdávat se, umět překonávat překážky

NA DRUHOU OTÁZKU ODPOVÍDALI RESPONDENTI NEJČASTĚJI TAKTO:

- ▶ vzájemná láska, být spolu, dobré vztahy
- ▶ společný čas, dobrá komunikace
- ▶ víra

V RUMUNSKÝCH RODINÁCH ODPOVÍDALI RESPONDENTI NEJČASTĚJI TAKTO:

- ▶ víra
- ▶ poctivost, pravdivost
- ▶ láska k bližnímu
- ▶ dobročinnost
- ▶ křesťanská morálka, morální ctnosti
- ▶ spravedlnost

NEJČASTĚJŠÍ ODPOVĚDI NA DRUHOU OTÁZKU O ŠTĚSTÍ V RODINĚ:

- ▶ porozumění
- ▶ láska
- ▶ víra v Boha
- ▶ zdraví

Je pochopitelné, že při dotazování v křesťanských rodinách se víra jako hodnota objevuje na prvním místě. Za ní následují hodnoty morální a hodnoty sociální a v neposlední řadě chtějí rodiče předat dětem hodnoty a postoje, které povedou ke spokojenému osobnímu životu. Přestože je dnešní doba orientovaná na výkon a dosahování velkých cílů, nezazněla v naší sondě odpověď typu: výkonnost, umět se prosadit, úspěch, dobré materiální zabezpečení apod.

Jak rodiny české, tak rumunské vyznávají a chtějí předat svým dětem stejné či podobné hodnoty odvozené od křesťanské tradice a pro štěstí jejich rodin je důležité to, co je cenné i v běžné populaci – dobré vztahy, vzájemná láska.

Přestože je dnešní doba orientovaná na výkon a dosahování velkých cílů, nezazněla v naší sondě odpověď typu: výkonnost, umět se prosadit, úspěch, dobré materiální zabezpečení apod.

VZTAHY

Vztahy v rodině nejsou jen vztahy mezi rodiči a dětmi nebo mezi sourozenci, ale jsou tu i vztahy k prarodičům či sourozencům partnerů, k partnerům dětí a k jejich dětem...

Dle vývojových psychologů se osobnost dítěte patrně utváří mnohem více tím, co rodiče stále dělají a jak se k němu i k ostatním členům rodiny

chovají, než tím, co mu přikazují a zakazují a čemu je záměrně učí.

Způsob či styl výchovy vyjadřuje momenty vzájemné interakce a komunikace rodičů s dětmi. Styl výchovy určuje také výchovné prostředky včetně odměn a trestů, které rodiče používají.

V NAŠÍ SONDĚ ODPOVÍDALI ČEŠTÍ A RUMUNŠTÍ RESPONDENTI NA OTÁZKU „CO POVAŽUJETE ZA DŮLEŽITÉ VE VÝCHOVĚ DĚTÍ?“ NEJČASTĚJI TAKTO:

- ▶ dobrý příklad, správné hodnoty
- ▶ láska, dobré vztahy, důvěra, bezpečí, komunikace, humor
- ▶ umět nastavit pevné hranice, důslednost, vést k zodpovědnosti
- ▶ respekt, tolerance
- ▶ naučit je pomáhat druhým, neublížovat,
- ▶ předání víry

Rumunští rodiče častěji zdůrazňovali vzdělání, a to všeho druhu včetně náboženského, čeští častěji zdůrazňovali komunikaci, schopnost pomáhat druhým, zodpovědnost.

RODINA, VZTAHY A HODNOTY

UPLATŇOVÁNÍ RODIČOVSKÉ AUTORITY, TRESTY A ODMĚNY

Z různých analýz a psychologických studií vyplývá, že pro dobré vztahy a výchovu je velmi podstatná dobrá atmosféra v rodině, především pozitivní komunikace mezi jejími členy a výchova, která vychází z toho, že dětem je nutno stanovit určité limity a dohlížet na ně, ovšem s tím, že současně je potřeba jim své nároky vysvětlovat a emocionálně je podporovat.

Čeští respondenti pro uplatnění rodičovské autority stanovují limity a hranice chování, dále považují za důležité umět uznat vlastní chybu, omluvit se dětem a respektovat osobnost dítěte. Pro rumun-

ské rodiče je zejména důležité být vzorem pro děti, autoritu uplatňují skrze pravidla, při potížích s dětmi diskutují a vyjasňují argumenty. Důležitá je vzájemná důvěra.

Jak v českých, tak rumunských rodinách je nejčastější odměnou pochvala, projev radosti, pozvání „na pohár“, drobný dáreček nebo zážitkové akce. Jako tresty jsou nejčastěji používány domluva, zvýšení hlasu, zákaz oblíbených činností, v českých rodinách také snížení kapesného, práce navíc v domácnosti, případně malý políček.

Rodiče v obou zemích potvrdili svými odpověďmi názor psychologů – vychovávat dobrým příkladem a předáváním správných hodnot a vzorů chování.

Uplatňování rodičovské autority a způsob pochval a trestů odpovídá stylu výchovy, který rodiče v naší sondě uznávají – dobrým příkladem, komunikací, stanovováním limitů.

INTIMNÍ OTÁZKY V RODINĚ

V každé rodině jednou nadejde okamžik, kdy se dítě zeptá: mami, tati, jak děti přicházejí na svět? A odpovědi na tuto a další logicky následující otázky se v rodinách značně liší, protože každá rodina má trochu jiný způsob, jak se v ní o intimních tématech komunikuje. Rodičovský úkol, spojený s výchovou ke zdravé integraci sexuality do rozvoje osobnosti dítěte, má ovšem jasnou definici. Pokud jako rodiče dokážeme odevzdat dětem pozitivní obraz rodiny stojící na pevném a vřelém vztahu rodičovského páru, pokud ukážeme dětem, jaké úcty zasluhuje dar života, máme naději, že budou odolnější k dnešnímu pojetí sexuality, kdy je téměř všechno přístupné všem, a že si dokážou osvojit a zachovat vlastní hodnoty.

A JAK POPISUJÍ SVOJE ZKUŠENOSTI RODIČE Z NAŠÍ SONDY?

S dětmi mluví zejména individuálně, impulsem většinou bývá dotaz dítěte nebo situace v rodině – když se má narodit sourozenec. Rozhovory s dětmi jsou vedeny s respektem k jejich vývojovým potřebám, proto se jejich obsah liší podle věku dítěte i podle jeho dalších charakteristik: jedna maminka uvedla, že se svými dvěma chlapci mluví na téma sexu odlišně „protože jsou každý úplně jiný“. Vhodnými pomocníky pro tyto

rozhovory bývají také knihy nebo krátké filmy, které si rodiče vytipují už v předstihu.

Rumunští rodiče konstatují, že jejich pozice je v tomto ohledu velmi složitá. Velmi rádi by se v oblasti výchovy ke vztahům nějak dále vzdělávali, protože jsou tváří v tvář rozhovorům s dětmi poměrně bezradní. Rodičovské páry se alespoň podporují a drží společnou linii, předmětem domluvy pak zůstává, který rodič s kterým dítětem promluví „v pravou chvíli“. Odpověď „táto, my to ale přeci dávno víme“ není v rodinách neobvyklá. Někde děti rovnou odmítnou se s rodiči na intimní témata bavit, ale docházejí do společenství nebo projdou katechezí na téma „Sexualita“ a rodiče pak vyjadřují velkou vděčnost, že je někdo důvěryhodný, kdo s dětmi tato témata probere. Spolehají na církev jako na místo, které má významný formativní vliv na jejich děti. V dalších rodinách pak dochází přímo ke střetu hodnotových postojů a děti otevřeně vyjadřují nesouhlas s tím, jak se rodiče dívají např. na otázku předmanželského sexu. Zůstává samozřejmě otázkou, nakolik je tento projev nesouhlasu obrazem formování identity mladého člověka, a nakolik se jeho postoje ještě ustálí či upevní v období rané dospělosti.

RODINA, VZTAHY A HODNOTY

VZTAHY S PRARODIČI

Odborníci se shodují na tom, že vztahy vnoučat a prarodičů jsou pro obě strany přínosné. Děti mají v prarodičích další stabilní osoby, které jim poskytují pocit bezpečí a jistoty, babička a dědeček jsou zdrojem zkušeností a zážitků. Vnoučata naopak přináší do života prarodičů nové impulsy, vjemy, mohou být také zdrojem nových informací a aktivit, které spolu tyto dvě generace podnikají. Nejvíce času tráví prarodiče s vnoučaty v době, kdy jsou malá, protože vypomáhají s hlídáním a péčí. S narůstajícím věkem vnoučat se intenzita potkávání generací mění.

Babičky a dědečci v českých rodinách vidají/hlídnou vnoučata nejčastěji 1–2× týdně, v průměru 5–6 hodin, tráví s nimi čas doma nebo je vyzvedávají ze školky, školy, kroužků. Velmi záleží na tom, zda prarodiče žijí ve stejné obci jako vnoučata. Čím blíže bydlí, tím je kontakt častější. S většími vnoučaty tráví prarodiče čas spíše nárazově, dle potřeby rodičů.

Kromě hlídání tráví rodiny s prarodiči také čas společně, a to zejména při příležitosti rodinných oslav a slavení svátků, také jezdí společně na výlety i dovolené.

Nejčastěji navštěvují rodiny z naší sondy prarodiče 1× týdně, pokud bydlí ve stejné obci, nebo 1× měsíčně, pokud bydlí v jiné obci.

V rumunských rodinách naší sondy žije téměř čtvrtina prarodičů s mladou rodinou, čili kontakty s vnoučaty probíhají na denní bázi a prarodiče jsou významnými pomocníky jak při výchově, tak při pomoci v domácnosti. Pomoc je samozřejmě vzájemná a generace si navzájem vycházejí vstříc, mají pro sebe navzájem pochopení a také uznání. Tam, kde prarodiče nesdílejí stejnou domácnost, je jejich kontakt podobný jako v českých rodinách.

POMOC PRARODIČŮM

Češi svým rodičům důchodcům pomáhají, tvrdí to alespoň 70 % z nich. Nejvíce, téměř polovina, se stará o chod domácnosti, pětina je podporuje věcně a každý čtrnáctý jim přispívá finančně. 84 % Čechů považuje za správné, aby se o staré rodiče postaraly děti. (průzkum NN pojišťovny a penzijní společnosti)

Rodiny v našem průzkumu nejčastěji odpovídaly, že zatím rodiče pomoc nepotřebují, naopak častěji oni pomáhají mladým rodinám. V případě, že rodiče-senioři pomoc potřebují, jde nejčastěji o drobný úklid, nákup, doprovod k lékaři či na úřady nebo odvoz autem v případě potřeby.

V rumunských rodinách díky soužití generací v jedné domácnosti dochází častěji k výpomoci navzájem, zdá se ale, že více pomáhají prarodiče mladé rodině – s hlídáním dětí, vařením, úklidem („mají na to čas“). Všeobecně se zdá, že rumunští prarodiče jsou více zaangażováni do prací v domácnosti včetně péče o děti, v českých rodinách jsou babičky a dědečci zapojováni spíše do aktivit spojených s hlídáním dětí a péče o ně než do péče o domácnost. Oproti českým rodinám vypomáhají v rumunských rodinách naší sondy také chůvy, ale jen v dobře finančně situovaných.

RODINA, VZTAHY A HODNOTY

REAKCE NA RODIČOVSTVÍ A RODINNÝ ŽIVOT

V naší sondě měly české rodiny průměrně 3,9 dětí na rodinu, čili vesměs šlo o tzv. vícečetné rodiny.

Ve společnosti existují dva souběžné, ale současně protikladné názory na rodinný život vícečetných rodin. Buď jde o obdiv, uznání a respekt k tomu, jak rodina zvládá život s více dětmi, nebo naopak je častý názor, že je v dnešní době nezodpovědné mít více dětí – finanční, psychická i fyzická náročnost.

S JAKÝMI REAKCEMI SE SETKÁVÁJÍ NEJČASTĚJI NAŠE RODINY?

Je potěšující, že nejčastěji jsou to kladné a pozitivní reakce na přístup k rodičovství a k výchově

dětí, obdiv, jak lze zvládnout i početnější rodinu a ještě pomáhat jiným a být aktivní v komunitě. Ale občas se také rodiny setkávají s nepochopením, závistí a despektem, často ve vlastní, širší rodině – obava, jak to mladí rodiče zvládnou finančně s více dětmi, nebo naopak v komunitě – proč mají „jen“ určitý počet dětí.

V rumunské sondě se na tuto otázku sešlo jen velmi malé množství odpovědí, ze kterých nelze dělat porovnání s českou realitou. Zazněly odpovědi typu: „Rodina je vnímána normálně, v dobrém i ve zlém, někdy ironie a narážky na křesťanské založení rodiny.“

RODINA A KOMUNITA

RODINA A DOBROVOLNICTVÍ

Zeptali jsme se našich rodin, kolik času věnují případné dobrovolnické práci, a co jim to přináší, jinými slovy, jaká je jejich motivace pro práci v církvi, komunitě nebo obci. Vycházeli jsme z opakované zkušenosti, že rodiny s aktivním přístupem k výchově dětí se také často zapojují do aktivit, které jim umožňují být v kontaktu s dalšími rodinami či společenstvími, a tím budují a posilují svou sociální síť.

Naprostá většina rodin se přihlásila k nějaké formě dobrovolnické práce, obvykle v církvi, skautském oddíle nebo v komunitě, kde žijí. Forma a míra zapojení se samozřejmě liší zejména s ohledem na počet a věk dětí a z toho plynoucích domácích povinností, počet dobrovolnických odpracovaných hodin za měsíc (při součtu všech členů rodiny) dosahoval až 50. Průměrně to v našem vzorku je 18 hodin na rodinu, tedy zhruba 4 hodiny týdně.

Velmi výrazný soulad panoval v odpovědích na otázku, jaký přínos má dobrovolnická práce. Nejčastěji se opakovalo slovo radost. Radost z vykonané práce, radost z navázaných vztahů, dobrý pocit z pomoci druhým. Tento pojmenovaný přínos je jedním z nejlhubších smyslů práce pro druhé. V dalších odpovědích se také opakovala konstatování, že dobrovolnická práce přináší pocit seberealizace a využití vlastního potenciálu. Zdá se, že dobrovolnické aktivity jsou ideálním doplňkem práce v rodině mimo jiné i proto, že jsou společensky více reflektovány. Jinými slovy, že za ně člověk vyslechne pochvalu, uznání či výraz respektu. Stejně jako u práce v rodině i dobrovolnictví může aktivního člověka ohrozit vyhořením – zejména není-li oceňováno. Jak napsala jedna naše respondentka, učí v nedělní škole a nic jí to nepřináší. Nebo je to tak, že nedostává pozitivní zpětnou vazbu od druhých?

Akcent na společenský dosah měly i odpovědi, které dobrovolnickou práci charakterizovaly jako čestnou povinnost či příležitost vychovávat a formovat novou generaci.

Také na rumunské straně je podle průzkumu patrná vysoká angažovanost rodin v místních společenstvích a zejména v církvi. Toto zapojení se pohybuje v rozmezí 2–60 hodin za měsíc a týká se zejména aktivit ve farnosti, chrámovém sboru, sdružení mládeže nebo Sdružení katolických rodin. Svoje místo má pravidelná účast na bohoslužbách, úklid a aranžování kostela, různé formy dobrovolnické práce včetně aktivit s dětmi a s mládeží, podpora rodin s dětmi s handicapem nebo poradenství v oblasti metod přirozeného plánování rodičovství a přípravy snoubenců na vstup do manželství.

Přínosy této práce charakterizují respondenti podobně jako jejich české protějšky: rozvoj vztahů, seberealizace, navázání nových kontaktů a také rozvoj komunikačních a organizačních dovedností. I zde se objevily ojedinělé odpovědi, že tato práce žádný zisk nepřináší. Jeden z respondentů pak uvedl také nespecifikovaný finanční přínos. Děti, zapojené do dobrovolnických aktivit, navazují nová přátelství, získávají cenné zkušenosti a mají možnost zažít věci, které v jiných oblastech života zakoušejí jen zřídka. Pro rodiče je důležitá i možnost poskytnout dětem s nízkými finančními náklady možnosti, které by jim jinak dopřáli jen stěží.

Zapojení rodiny do komunity vyvolává také reakce zevnějšku. Rodina je více vystavena pohledům ostatních, lidé si všímají soudržnosti rodiny i její angažovanosti a hodnotí ji na škále od „je to obdivuhodné a inspirativní“ přes „je to normální součást života“ až po „proč to dělají, když z toho nic nemají a ztrácí tím čas“. Všechny tyto reakce by zasloužily prostor v další společenské diskusi.

RODINA A DOBROVOLNICTVÍ

Potvrzuje se zkušenost, že rodiny s dětmi jsou důležitými aktéry budování občanské společnosti a že jsou připraveny za podobu této společnosti nést svůj díl odpovědnosti. Vytvářejí a rozvíjejí prostředí, ve kterém se žije dobře nejen rodině samotné, ale také ostatním lidem. Na druhé straně tím také prohlubují svoje sociální kompetence a získávají cenné zkušenosti a dovednosti uplatnitelné na trhu práce nebo např. v komunální politice.

Rumunské rodiny jsou ochotny k ještě většímu zapojení do komunitních aktivit. Tam, kde se angažují rodiče, obvykle jsou vzorem i svým dětem („je to nakažlivé“). Dobrovolnictví je v Rumunsku na vzestupu, směřuje k nalezení rovnováhy mezi placenou prací a dobrovolnou občanskou angažovaností. Tato angažovanost může mít podíl i na zlepšení postavení rodin, které se nezabývají jen subjektivními problémy, ale jsou ochotny dát svou práci a úsilí k dispozici společnosti. V tomto ohledu je jednoznačně důležité posílit komunikaci.

RODINA VE SPOLEČENSTVÍ

Odpovědi na otázky po aktivitách rodin nebo jejich členů ve farnostech a různých křesťanských společenstvích je zajímavé hodnotit v souvislosti s nárůstem hodnoty volného času spojené s hédonistickým životním zaměřením a sociology zjištěným nárůstem hodnoty přátel, který je typický zejména pro Českou republiku.

České i rumunské rodiny se angažují ve svých farnostech. Výčet konkrétních aktivit je velmi podobný: materiální pomoc církvi, úklid a výzdoba kostela, lektorská služba při čtení liturgických čtení, pomoc druhým, přípravy na manželství, ale i dobrovolnictví v křesťanském rozhlase. Řada českých respondentů uvedla, že patří do společenství katechetů, kteří vyučují náboženství, spolupracují na přípravě k udělení svátostí, vedou katecheze pro děti během nedělních bohoslužeb, někteří řídí dětské sbory zvané scholy.

V obou sledovaných zemích se rodiny nebo jejich členové angažují v nových komunitách a hnutích, např. fokoláre, rumunské rodiny mají navíc možnost pracovat pro sdružení rodin, která v ČR nejsou, např. Sdružení katolických rodin, Generální sdružení Sjedenocných Rumunů nebo Katolické akce.

Odpovědi českých respondentů svědčí o značném povědomí o důležitosti malých křesťanských

společenství. Výsledek šetření je pravděpodobně ovlivněn věkem respondentů, který odpovídá období aktivní rodičovské fáze. S narůstajícím věkem naopak klesá vědomí významu těchto společenství. Z období komunistické diktatury totiž přetrvává postoj, kdy se zbožnost převážně omezuje na sebe samu bez dostatečného zřetele na její dopad na svědectví víry v samotné církvi.

Naši respondenti potvrdili, že zaměření zmíněných společenství je velmi rozmanité a že kladou i různé časové či osobnostní nároky na své členy.

Čeští respondenti se také zapojují do života v komunitě, např. prostřednictvím členství v místním zastupitelstvu, práce v komisích, vedení zájmových kroužků pro děti, včetně skautingu. Rumunští respondenti se angažují převážně v rámci svých křesťanských společenství nebo případně organizací charitativního typu (Sdružení rodin s postiženými dětmi).

Modlitebních společenství, v našem vzorku tvořených nejčastěji manželskými páry, využívají ti, kteří vnímají přínos ze vzájemného sdílení. Některá společenství žijí spiritualitu řádů či nových komunit a hnutí a jsou jimi i formována.

V čem spočívá význam zmíněných společenství? Především rozšiřují na úrovni místní církve liturgický rozměr („chození do kostela“) o další dva rozměry: vzájemné svědectví víry a pozornost ke každodenním potřebám lidí. Určitou nevýhodou je, že se tyto rozměry života místní církve daří více či méně zdařile odžít jen mezi konkrétními členy těchto společenství. Bohužel jsme často svědky izolovanosti těchto společenství a jejich určitého nezájmu o ty, kteří do žádného společenství nepatří.

RODINA A DUCHOVNÍ ŽIVOT

RODINA A MODLITBA

DĚTI VE SPOLEČENSTVÍ SVÝCH VRSTEVNÍKŮ

Význam vrstevníků pro život dětí je všeobecně známý. Potřeba nastává v období, kdy vlastní rodina již není dostatečnou inspirací pro začleňování mladého člověka do společnosti.

Nasměrování člověka na život ve společenství je pro křesťanství zásadní. Člověk je pro člověka dokonce jedinou cestou k Bohu a není možné dojít k Bohu bez lidí. Po odmítnutí Boha člověkem vystřídalo individualistické pojetí bytostně důležitou vztahovost k lidem za vztahy k věcem. V praxi se tento postoj projevuje mj. i tím, že věci jsou důležitější než lidé a že způsoby zacházení s věcmi ovlivňují způsob jednání s lidmi: vztahy s druhými se zdají být náročnější pro svoji nevypočitatelnost či nelogičnost. Původní zaměření vztahů na službu druhým bylo vystřídáno zacílením (jen) na potěšení nebo odpočinek.

Hlavním smyslem křesťanské výchovy proto je naučit vnímat sebe i druhé jako hodnotu, jako jedinečnou příležitost pro život ve vztahu k sobě, bližním a Bohu. Kvality člověka jsou až na druhém místě, rozhodující je, že je milován Bohem. Z tohoto pohledu je zřejmé, že důležitost sociálních vazeb nad rámec vlastní rodiny je důležitá jak kvůli zkušenosti vlastního přínosu pro tyto vazby, tak zejména proto, že napomáhají prohloubení křesťanských postojů. Tato zkušenost platí pro obě sledované země.

Naši respondenti patří k těm rodičům, kteří vnímají potřebnost zapojení dětí do společenství.

Jejich formy jsou, stejně tak jako u dospělých, rozmanité. V porovnání s aktivitami dospělých většinou vedle modlitby nechybí hry. K dalším aktivitám patří ministrování, sport v Orlu, hudba, ale i využívání nabídek institucionalizovaných společenství, např. fokoláře, skautu.

Někteří respondenti uváděli, že jejich děti žádné společenství nemají. Důvodů je celá řada. Jeden, z pohledu předávání víry nejdůležitější, je ale ten, že se zřejmě nedoceňuje význam křesťanského společenství. Jako vysvětlení se nabízí zjištěný fakt, že výchovné hodnoty se bohužel v ničem neliší od hodnot většinové společnosti. Věřící rodiče deklarují jen důraz na náboženskou víru jako takovou. Tam, kde by se sešly děti z takových rodin, nebyla by příslušnost ke společenství ještě zárukou příležitosti pro upevnění křesťanského způsobu života. Uvedené konstatování nebylo potvrzeno sondou do života rumunských rodin. Platí tedy jen pro české prostředí.

Výsledky sociologických šetření povzbuzují pro utváření společenství mladých v křesťanském duchu. Mladí lidé preferují více než ekonomickou prosperitu tvorbu a ochranu životního prostředí, solidarita s druhými má přednost před odpovědností sama za sebe, kvalita prožívaného života je důležitější než získání majetku a materiálních hodnot. Neměla by odradit ani skutečnost, že potřeba mezilidských vztahů je vnímána v zájmu vlastního obohacení.

I když jsou pro mladé lidi nezastupitelní vrstevníci, neměli by se rodiče zříkat vlastního působení. Společenství mladých by nemělo být ponecháno bez vlivu dospělých. V této souvislosti se hovoří o absenci formujících osobností. I skutečnost, že si mladí lidé vybírají vzory často pod vlivem médií, nemění nic na tom, že rozhodující pro svědeckví víry je osobní zkušenost s činy těch, s nimiž se mladí setkávají a které oslovují všechny sféry lidské osobnosti.

MODLITBA JE JEDNOU ZE SPOLEČNÝCH AKTIVIT KŘESŤANSKÉ RODINY.

Slovo modlitba navozuje pro většinou společnost představu náboženského úkonu, jehož obsah není vždy zcela zřejmý. Zmínka o společné modlitbě v rodině může potom dokonce vyvolat představu projevu jistého fundamentalismu.

Čím je pro křesťany modlitba? Jedním slovem řečeno, je to PŘÍLEŽITOST. Příležitost k zastavení se, které přináší tělesný odpočinek, uvědomění si sama sebe, zážitek společenství, ztišení, znovunabytí sebedůvěry a vnitřní rovnováhy. Pro věřícího člověka je modlitba především příležitostí k setkání s Bohem, tedy s reálným TY, které má ničím neohrožitelný vztah k mému JÁ a v případě rodiny k našemu MY. Modlitba patří neodmyslitelně do života křesťanské rodiny, a to nejen jako určitý rituál.

Dotazování v českých a rumunských rodinách ukázalo, že pro rodiče a i děti může být modlitba prostředkem k posilování vzájemných vztahů a vztahu k Bohu. Motivace k používání takto osvědčeného „prostředku“ naráží ovšem na překážky subjektivní o objektivní povahy.

Jak dostupná šetření, tak i naše sonda potvrdila, že největší překážkou pro společnou modlitbu je paradoxně specifický rys samotné modlitby – jde o velice intimní projev vztahu, který je závislý na míře vzájemné důvěry (jak na lidské, tak nadpřirozené rovině). Společné modlitbě se dobře daří v

prostředí, kde jsou jednotliví členové rodiny zvyklí spolu dobře komunikovat, dokáží si vzájemně odpuštět a přijímat i vlastní nedostatky. Velmi důležité je i to, zda mají rodiče dostatečnou zkušenost s modlitbou a zejména s jejími účinky. Pro řadu rodin je překážkou společné modlitby vysoká zaměstnanost rodičů nebo nechuť starších dětí.

Vzhledem k již zmiňovanému intimnímu charakteru modlitby je pochopitelné, že se rodina společně nejčastěji modlí při nějaké vnější příležitosti, zejména před jídlem, a používá naučené modlitební formulace. Tento způsob neklade takový nárok na osobní otevřenost. Večerní modlitba je druhou nejpoužívanější příležitostí k modlitbě. Způsob, jakým rodina k modlitbě přistupuje, formuje víru i život samotné rodiny. Zvlášť modlitba před jídlem může vyznít spíš „účelové“. Může sice připomenout, že Bůh je stvořitelem a dárce potřebných věcí k životu, otázkou ale zůstane, nakolik dá zakusit vzájemnou radost, a tím podpoří společenství.

Modlitba je vždy projevem žité víry v Boha. Je zřejmé, že rozhodující je autenticita samotné víry. Tzv. „naučené modlitby“, které jsou nejčastější formou jak pro české, tak i rumunské rodiny, mají své nezastupitelné místo. Někteří rumunští respondenti ale poukázali na to, že jejich používání může být i projevem určité ztuhlosti a absence živého vztahu k Duchu Božímu. Rumunský partner poukázal na potřebu nového chápání modlitby.

Víra v Boha je zařazována do tzv. soukromé sféry člověka stejně tak jako rodinné zázemí. Úsilí o živé společenství modlitby a budování rodinného společenství je pro ČR i Rumunsko stejně aktuální výzvou. Rodina i modlitba mají totiž jedno společné. Podporují v člověku vědomí bezpodmínečného přijetí, a tím i vlastní důstojnosti. Díky tomu uschopňuje modlitba i rodina k přijetí odpovědnosti i za naplnění osobního životního úkolu člověka jako člena lidské rodiny.

SLOVO ZÁVĚREM

Předložená sonda do života českých a rumunských rodin si nekladla za cíl dospět k novým překvapivým zjištěním, cílem bylo pojmenovat to, jak křesťanská rodina žije, jaké jsou její priority, hodnoty, případně s čím zápasí a co jí trápí a zda je život českých a rumunských rodin podobný nebo se v něčem liší.

Některá zjištění potvrzují všeobecně známá fakta – potřeba více času členů rodiny pro sebe navzájem, nedostatečná komunikace mezi členy rodiny, nevyvážené rozdělení domácích prací, nedostatek financí při vyšším počtu dětí v rodině, zejména na zábavné aktivity či dovolenou apod. Jiná zjištění vypovídají o důležitosti kladené na kvalitní vztahy v rodinách – společné jídlo, modlitba, časté kontakty s prarodiči, s přáteli, zapojení v církevním společenství či komunitě, snaha hledat prostor pro sdílení, rozhovory a společné zážitky, předávané hodnoty dětem.

Mnohé odpovědi ale jistě také vyvolávají řadu dalších námětů k zamyšlení – věnovat se tématu života rodiny z širokého spektra hledisek, nezabývat se jen materiálními stránkami při posuzování potřeb rodiny, které by vedly ke šťastnému a spokojenému životu jejich členů. Co rodina potřebuje ke spokojenému a šťastnému životu vyplynulo i z odpovědí respondentů v obou zemích: vzájemnou lásku, být spolu – společný čas, dobré vztahy a komunikaci, víru.

Ať už je situace v rumunských a českých rodinách v mnoha věcech podobná a v dalších odlišná, v obou zemích si zdravá fungující rodina zaslouží podporu, aby mohla dále přinášet užitek celé společnosti.

Zpracovalo Národní centrum pro rodinu, Brno, 2015, ve spolupráci se Sdružením katolických rodin „Vladimir Ghika“ v Rumunsku.

www.rodiny.cz

Brožura byla financována z projektu Renovabis CZ 17465A „Výměna pozitivních zkušeností z komunitních a občanských aktivit mezi Českou republikou a Rumunskem“.